

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1995 perittävästä maksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki, jolla niin sanottu täyskustannusvastuun periaate tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmissä toteutetaan myös vuonna 1995 edellisen vuoden tavoin perimällä tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitokselta yhteensä 330 miljoonan markan suuruinen maksu.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tammiukuun 1 päivänä 1995 ja olemaan voimassa vuoden 1995.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuu niiden korvauspiiriin kuuluvista sairaanhoitokustannuksista toteutettiin vuonna 1993 säätämällä laki tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta (1645/92). Lailla perittiin tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta yhteensä 330 miljoonan markan suuruinen maksu. Valtiontaloudellisista syistä maksu ohjattiin kansaneläkelaitokselle pienentämään kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa tarkoitettua valtion kansaneläkerahastoa koskevaa takuusuutta. Lailla tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1994 perittävästä maksusta (1101/93) vastaavan suuruinen maksu peritään myös kuluvana vuonna, jolloin tapaturmavakuutuslaitosten osuus maksusta on 152 miljoonaa markkaa ja liikennevakuutuslaitosten 160 miljoonaa markkaa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus maksusta on 18 miljoonaa markkaa.

Selvittelyt vakuutusjärjestelmien täyskustannusvastuun pysyvistä toteuttamistavasta ovat edelleenkin kesken. Myös valtiontaloudellisista syistä on tarpeellista jatkaa tätä väliaikaista

maksujärjestelmää kansaneläkelaitoksen rahoituksen turvaamiseksi. Siksi ehdotetaan, että vastaavaa järjestelmää jatkettaisiin myös vuonna 1995. Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta perittäisiin siten myös vuodelta 1995 yhteensä 330 miljoonan markan suuruinen maksu. Määrän arvioidaan vastaavan tapaturma- ja liikennevakuutuksen korvauspiiriin kuuluvien potilaiden hoitokustannuksia julkisessa terveydenhuollossa asiakasmaksuilla vähennettyinä.

Maksu jaettaisiin vakuutusjärjestelmien kesken vuodelle 1995 arvioitujen tapaturma- ja liikennevakuutuksen maksutulojen sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen työturvallisuuskuluilla vähennettyjen kokonaiskustannusten suhteessa. Vakuutusmaksutuloksi luetaan muista kuin tapaturmavakuutuslain 57 §:ssä tarkoitetuista vapaaehtoisista tapaturmavakuutuksista saatu maksutulo ja pakollisen liikennevakuutuksen maksutulo.

Ennusteiden mukaan tapaturmavakuutuksen vakuutusmaksutulo tulee kääntymään vuonna 1995 nousuun ja sen määräksi arvioidaan noin 1780 miljoonaa markkaa. Sen sijaan liikennevakuutuksen maksutulon ennustetaan edelleen laskevan ja sen määräksi arvioidaan noin 1500

miljoonaa markkaa. Myös maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen työturvallisuuskuluilla vähennettyjen kokonaiskustannusten arvioidaan laskevan kuluvaan vuoteen verrattuna. Niiden määräksi arvioidaan noin 178 miljoonaa markkaa ilman tästä maksusta aiheutuvaa lisäystä. Tämän vuoksi tapaturmavakuutusjärjestelmän osuus maksusta nousisi sekä liikennevakuutusjärjestelmän ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutusjärjestelmän osuus laskisi kuluvaan vuoteen verrattuna. Arvioidun maksutulojakauman perusteella tapaturmavakuutuslaitosten osuus vuonna 1995 perittävästä maksusta olisi 170 miljoonaa markkaa, liikennevakuutuslaitosten 143 miljoonaa markkaa sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen osuus 17 miljoonaa markkaa.

Vakuutuslaitokset suorittaisivat maksun vuoden 1995 aikana kalenterikuukausittain ennakkona. Ennakon suorittamisvelvollisuus jakaantuisi vakuutusjärjestelmien sisällä vakuutuslaitosten kesken vuoden 1993 keskinäisen vakuutusmaksutulojakauman perusteella. Ennakot tasattaisiin myöhemmin vakuutusjärjestelmien sisällä vastaamaan vakuutuslaitosten vuoden 1995 lopullista maksutulojakaumaa sen jälkeen, kun lopulliset maksutulot on vahvistettu. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osalta ennakko vastaisi sen lopullista maksuosuutta.

Ehdotettavan lain mukaan maksusta vakuutuslaitoksille aiheutuva menojen lisäys voitaisiin sisällyttää vuonna 1995 ja sen jälkeen pakollisen tapaturma- ja liikennevakuutuksen maksuun, jotka sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa samoin kuin maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin. Ehdotettu maksu koskisi myös ulkomaisia vakuutusyhtiöitä, jotka harjoittavat Suomessa vuonna 1995 tämän lain tarkoittamaa vakuutustoimintaa. Sosiaali- ja terveysministeriössä on parhaillaan valmisteltavana hallituksen esitys, jolla liikennevakuutuslaki sopeutetaan ETA:n sekakomitean päätöksen N:o 7/94 johdosta niin sanottuun kolmanteen vahinkovakuutusdirektiiviin (92/49/ETY). Direktiivillä toteutetaan vahinkovakuutuksen osalta vakuutuspalvelujen sisämarkkinat. Lainmuutoksen toteutuessa sosiaali- ja terveysministeriö ei enää voisi vahvistaa liikennevakuutusmaksuja. Vakuutuslaitos voisi kuitenkin tällöinkin periä nyt ehdotettavan lain estämättä tästä maksusta aiheutuvan menon liikennevakuutusmaksun kautta vakuutuksenottajilta.

2. Esityksen vaikutukset

Esityksen johdosta valtio saa tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmiltä 330 miljoonaa markkaa, jolla katetaan valtion kansaneläkerahastoa koskevaa takuusuutta.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 15 §:n (975/93) mukaan valtio ja maatalousyrittäjät osallistuvat maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen siten, että kummankin välitön osuus on 33,8 prosenttia vakuutuksen kokonaiskustannuksista. Lisäksi valtio osallistuu välillisesti maatalousyrittäjien eläkelain, kansaneläkelain, sairausvakuutuslain ja perhe-eläkelain rahoituksen kautta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen perusturvaosuuden kustannuksiin. Perusturvaosuus on 32,3 prosenttia kokonaiskustannuksista. Ehdotettu maksu aiheuttaisi siten maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksen kautta valtiolle myös kustannusten lisäystä.

Perusturvaosuuden kautta muodostuvan valtion välillisen kustannusosuuden arvioidaan olevan vuonna 1995 5,9 prosenttia kokonaiskustannuksista. Siten ehdotetusta maksusta aiheutuisi valtiolle maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoituksen kautta vuonna 1995 yhteensä arviolta 6,8 miljoonan markan suuruinen menojen lisäys. Määrästä toteutuisi valtion suoran osuuden kautta noin 5,7 miljoonaa ja loput välillisesti perusturvaosuuden kautta.

Tapaturma- ja liikennevakuutusjärjestelmässä kustannusten lisäys siirtyy vakuutusmaksuihin. Vaikutus tapaturma- ja liikennevakuutusmaksuun on noin 10 prosenttia. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen maksuosuudesta siirtyy vakuutettujen vakuutusmaksuilla katettavaksi noin kolmannes eli arviolta 6 miljoonaa markkaa. Osuus vastaa vakuutettujen osuutta maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannusten rahoituksesta.

Esitys liittyy valtion vuoden 1995 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

3. Asian valmistelu

Asia on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä. Valmistelun yhteydessä on kuultu Tapaturmavakuutuslaitosten Liittoa, liikennevakuutuskeskusta ja maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 1995 ja koskemaan vuodelta 1995 suoritettavaa maksua.

5. Säättämisyjärjestys

Käsiteltäessä hallituksen esitystä laiksi tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1993 perittävästä maksusta (HE 248/1992 vp.) eduskunnan perustuslakivaliokunta katsoi 12

päivänä marraskuuta 1992 antamassa lausunnossaan (PeVL 22/1992 vp.), että lakiehdotus voitiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä. Koska tässä ehdotuksessa on kysymys vastaavanlaisen järjestelmän säätämisestä koskemaan vuotta 1995, lakiehdotus voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen mainitun säännöksen edellyttämässä järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

L a k i

tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodelta 1995 perittävästä maksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vakuutuslaitosten, joilla on oikeus myöntää Suomessa tapaturmavakuutuslaissa (608/48) tai liikennevakuutuslaissa (279/59) tarkoitettuja vakuutuksia, sekä maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain (1026/81) 2 §:ssä tarkoitetun maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen on suoritettava kansaneläkelaitokselle, siten kuin jäljempänä säädetään, kansaneläkelain 59 §:n 2 momentissa säädetyn valtion osuuden pienentämiseksi vuonna 1995 maksu, joka on yhteensä 330 miljoonaa markkaa. Tästä maksusta tapaturmavakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus on 170 miljoonaa markkaa ja liikennevakuutuksia myöntävien vakuutuslaitosten osuus 143 miljoonaa markkaa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen osuus on 17 miljoonaa markkaa.

2 §

Edellä 1 §:ssä tapaturmavakuutuslaitoksille säädetty maksuosuus jakautuu niiden kesken tapaturmavakuutuslain mukaisista muista kuin 57 §:ssä säädettyistä vakuutuksista vuoden 1995 tilinpäätöksellä vahvistettujen vakuutusmaksutulojen suhteessa. Liikennevakuutuslaitoksille säädetty maksu jakautuu niiden kesken vuoden

1995 tilinpäätöksellä vahvistettujen liikennevakuutusmaksutulojen suhteessa. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen 1 §:ssä säädetty maksuosuus on lopullinen.

3 §

Sen estämättä, mitä tapaturmavakuutuslain 35 §:n 1 momentissa, liikennevakuutuslaissa ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 13 §:ssä säädetään, tästä laista vakuutuslaitoksille aiheutuva menojen lisäys voidaan vuonna 1995 ja sen jälkeen sisällyttää pakollisen tapaturmavakuutuksen sekä liikennevakuutuksen vakuutusmaksujen perusteisiin ja lukea maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kokonaiskustannuksiin.

Tästä laista johtuvasta maksutulon lisäyksestä ei kuitenkaan peritä eräistä vakuutusmaksuista suoritettavasta verosta annetussa laissa (664/66) tarkoitettua vakuutusmaksuveroa, liikennevakuutuslain mukaista liikenneturvallisuusmaksua, tapaturmavakuutuslain 35 §:n 2 momentin mukaista työturvallisuusmaksua eikä 58 §:n ja 60 §:n 5 momentin mukaisia maksuja eikä eräiden tapaturmakorvausten sitomisesta palkkatasoon annetun lain (957/71) 2 §:n eikä tapaturmavakuutuslain perusteella korvat-

tavasta kuntoutuksesta annetun lain (625/91) 12 §:n mukaisia maksuja. Tämän lain mukaista maksua ei oteta myöskään huomioon maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain 14 §:n mukaisia työturvallisuuskuluja määrättäessä.

4 §

Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitokset ovat velvollisia suorittamaan kalenterikuukausittain ennakkoa 1 §:ssä tarkoitettusta maksusta. Ennakon suuruus on kalenterikuukaudelta 1/12 vakuutuslaitosten maksettaviksi 1 §:ssä säädetystä määrästä. Ennakko jakautuu tapaturmavakuutuslaitosten kesken ja liikennevakuutuslaitosten kesken vuoden 1993 tilinpäätöksellä vahvistettujen pakollisen tapaturmavakuutuksen ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulojen suhteessa.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos maksaa kalenterikuukaudelta 1/12 sen maksettavaksi 1 §:ssä säädetystä määrästä.

Vakuutuslaitoksen on suoritettava kunkin kuukauden 15 päivään mennessä ennakko tapaturmavakuutusmaksutulosta Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:lle ja liikennevakuutusmaksutulosta liikennevakuutuskeskukselle. Sosiaali- ja terveysministeriö välittää maksut kansaneläkelaitokselle. Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus veloittaa Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry:n ja liikennevakuutuskeskuksen tilejä suoritettujen ennakoiden mää-

rällä välittäessään 1 §:ssä säädetyn markkamäärän kansaneläkelaitokselle.

5 §

Edellä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tapaturma- ja liikennevakuutuslaitosten ennakoina suorittamat maksuosuudet tarkistetaan vastaamaan 2 §:ssä säädettyä maksuosuuksien jakautumista sen jälkeen, kun tapaturma- ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksutulot vuodelta 1995 on tilinpäätöksellä vahvistettu.

Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa kunkin vakuutuslaitoksen ennakon sekä lopullisen maksuosuuden määrän. Tapaturmavakuutuslaitosten Liitto ry. ja liikennevakuutuskeskus huolehtivat 1 momentin mukaisten lopullisten maksuosuuksien keräämisestä ja tilittämisestä vakuutuslaitoksille.

6 §

Tarkempia määräyksiä tämän lain täytäntöönpanosta antaa tarvittaessa sosiaali- ja terveysministeriö.

7 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1995. Laki koskee vuodelta 1995 suoritettavaa maksua.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 16 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Anneli Jäätteenmäki*